

Poznań, 26.03.2015 r.

Radosław Muszkieta
60-465 Poznań, ul. Józefa Rivolego 9
Polska

**Recenzja pracy habilitacyjnej
dra Cezarego Kuśnierza
pt. „Hierarchia celów wychowania fizycznego w opiniach nauczycieli i
uczniów południowo-zachodniej Polski”**

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Studijný odbor: 8.1.4 Športová humanistika
Stupeň kvalifikácie: docent

Przedłożona do recenzji praca habilitacyjna dra Cezarego Kuśnierza pt. „Hierarchia celów wychowania fizycznego w opiniach nauczycieli i uczniów południowo-zachodniej Polski”, jest znaczącą rozprawą naukową, w której podjęto próbę uzyskania opinii nauczycieli wychowania fizycznego i uczniów o systematyce i hierarchii celów stosowanych na lekcjach wychowania fizycznego w polskich szkołach. Podjęty problem badawczy jest istotny i dający szanse na wdrożenie wniosków do praktycznej działalności polskich szkół, ze szczególnym uwzględnieniem efektywnego planowania i programowania pracy przez nauczycieli wychowania fizycznego.

Objętość. Praca liczy 134 strony maszynopisu. W rozprawie zawarto 49 wykresów i rycin, 5 tabel oraz 10 załączników.

Struktura. Rozprawa została podzielona na streszczenia w języku angielskim i słowackim, spis treści, wykaz rycin, wykaz tabel, wstęp, 6 rozdziałów zasadniczych, literaturę, załączniki. Rozdziały zasadnicze obejmują następujące zagadnienia: 1] przegląd przedmiotowej literatury (społeczno-polityczne uwarunkowania przemian systemu edukacji w Polsce; kompetencje ucznia jako efekt współczesnych przemian społeczno-gospodarczych; ewolucje poglądów na temat wychowania fizycznego w teorii naukowej; współczesne wychowanie fizyczne; wartości, cele i kierunki zmian; uczeń jako podmiot procesu wychowania fizycznego); 2] psychologiczne mechanizmy motywacji i wyboru celów działania; 3] metodologia badań własnych; 4] analiza wyników badań; 5] dyskusja; 6] wnioski. Struktura jest merytorycznie

uzasadniona i właściwa.

Ocena treści. Po streszczeniach w języku słowackim i angielskim zamieszczono przejrzysty spis treści, a także dwa wykazy rycin i wykresów oraz tabel. To bardzo dobry pomysł, który ułatwia czytanie dysertacji a także porządkuje treści.

Rozdział pierwszy autor rozprawy poświęcił bardzo wnikliwej analizie przedmiotowej literatury. Merytorycznie i kompetentnie opisano społeczno-polityczne uwarunkowania przemian systemu edukacji w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem reformy systemu edukacji, która nastąpiła w 1999 roku. To istotny moment w rozwoju polskiej szkoły. Konsekwentnie i precyzyjnie C.Kuśnierz omówił wielokierunkowe i wielopłaszczyznowe kompetencje ucznia jako efekt współczesnych przemian społeczno-gospodarczych w świetle zmian edukacyjnych w Polsce i Europie. W interesujący sposób autor dokonał analizy ewolucji poglądów na temat wychowania fizycznego w teorii naukowej i różnych koncepcjach. Dużym kunsztem i wiedzą wykazał się autor opisując współczesne i nowoczesne polskie i europejskie wychowanie fizyczne, odnosząc się do wartości, celów i kierunków następujących istotnych zmian. Ważne miejsce w rozprawie zajmuje uczeń jako podmiot efektywnego personalistycznego procesu kształcenia i wychowania w kulturze fizycznej. Autor podpierając się wieloma badaczami wykazał się dociekliwością w analizie wybranych problemów. Drobną uwagą dotyczy jedynie cytowania niektórych autorów, którzy nie badali opisywanych zagadnień a zajmowali się jedynie omawianiem tych zagadnień w swoich podręcznikach lub innych wątpliwych opracowaniach popularnonaukowych, korzystając najczęściej z doświadczeń naukowych innych osób. Wydaje się mało trafne cytowanie np. W.Osińskiego czy M.Bronikowskiego (także w dyskusji) obok takich autorytetów i badaczy jak: M.Demel, S.Strzyżewski, T.Frołowicz, K.Denek, K.Konarzewski, B.Woynarowska, J.Pośpiech, W.Pańczyk. W pracach naukowych warto zastanowić się nad cytowaniem badaczy danego problemu i nieuzasadnionego cytowania autorów, którzy jedynie opisują jakiś problem nie opierając się na własnych badaniach. Ta uwaga dotyczy szerszego problemu związanego z przygotowaniem rozpraw naukowych.

Bardzo ciekawy jest rozdział drugi, w którym C.Kuśnierz opisał psychologiczne mechanizmy motywacji i wyboru celów działania podejmowanych przez nauczycieli i uczniów, przytaczając istotne i trafne opracowania naukowe tego problemu. Ten rozdział w znaczący sposób uzupełnia i wzbogaca niniejszą rozprawę.

Najistotniejsze rozdziały pracy habilitacyjnej dr. C.Kuśnierza to metodologia badań własnych oraz analiza wyników badań. W rozdziale trzecim zawarto teoretyczne podstawy

badania, przedmiot i cel badań, pytania badawcze, charakterystykę badanych nauczycieli i uczniów oraz procedury badań, metody badań i metody analizy statystycznej.

Na wstępie tego rozdziału autor postawił 7 rzeczowych i istotnych pytań badawczych:

- 1) Które z celów wychowania fizycznego zajmują najwyższe miejsce w hierarchii nauczycieli i uczniów?
- 2) Czy płeć badanych osób różnicuje hierarchię celów wychowania fizycznego?
- 3) Czy staż pracy nauczycieli będzie różnicował hierarchię celów?
- 4) Czy miejsce pracy nauczycieli (szkoła podstawowa, gimnazjalna, ponadgimnazjalna) jest czynnikiem wpływającym na hierarchizację celów wychowania fizycznego?
- 5) Jakie są opinie nauczycieli na temat osiągalności celów przedmiotu?
- 6) Która z czterech przedstawionych do wyboru wersji wychowania fizycznego uzyskała największą akceptację badanych nauczycieli i uczniów?
- 7) Czy istnieją związki między deklarowaną przez nauczycieli i uczniów hierarchią celów, a przyjętą wersją teorii wychowania fizycznego?

Badaniom poddano 444 nauczycieli wychowania fizycznego z polskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (z regionu Dolnego Śląska), uwzględniając podział na płeć badanych oraz staż pracy zawodowej. Dodatkowo przebadano 1340 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (675 dziewcząt i 665 chłopców). Liczebność i dobór próby badawczej oraz zastosowane zmienne nie budzą zastrzeżeń.

Badania przeprowadzono w latach 2010/2011 za pomocą metody sondażu diagnostycznego, a narzędziem badawczym był Kwestionariusz Europejskiego Stowarzyszenia Wychowania Fizycznego (EUPEA). Narzędzie to jest rzetelne, trafne i wielokrotnie sprawdzone w badaniach europejskich, o czym wspomniał autor rozprawy.

Najważniejszy, najciekawszy i najcenniejszy jest rozdział czwarty rozprawy, czyli omówienie wyników badań własnych. Jest on skonstruowany bardzo przejrzysto, logicznie i metodycznie. Opis zaczyna rzeczowa analiza wyników badań dotyczących hierarchii celów wychowania fizycznego w deklaracjach nauczycieli, następnie hierarchii celów wychowania fizycznego w opiniach uczniów. Kolejna analiza to opis wyników badań związanych z możliwościami skutecznej realizacji założonych celów przedmiotu w opiniach badanych nauczycieli oraz preferowanych przez nauczycieli wersji teorii wychowania fizycznego. Ostatnia część tego rozdziału dotyczy pożądanых przez uczniów wersji wychowania fizycznego. Wyniki badań zawarto w tabelach oraz przedstawiono w bardzo przejrzystych wykresach. Drobne techniczne wątpliwości budzą zamieszczone w pracy tabele, trochę mało

czytelne. To rozdział, który oceniam najwyżej, w którym autor uzyskał odpowiedzi na postawione pytania badawcze.

Uwaga techniczna mogłaby jedynie dotyczyć uwzględnienia przy przygotowaniu pracy do publikacji tego, aby każdy podrozdział kończył się krótkim podsumowaniem, uwzględniającym odpowiedzi na pytania badawcze. Podniosłoby to czytelność i wartość tego rozdziału.

Rozdział piąty to bardzo dobrze przeprowadzona dyskusja, w której autor odniósł swoje wyniki badań do innych badaczy zajmujących się podobną tematyką naukową, nie tylko w Polsce. Skromna uwaga dotyczy tylko oddzielania w przyszłości badaczy od osób zajmujących się opisem popularno-naukowym lub metodycznym.

Na zakończenie rozprawy autor właściwie i kompetentnie wypracował 12 wniosków teoretycznych i 6 wniosków praktycznych. Szczególnie cenne są właśnie wnioski praktyczne, które mogą mieć wpływ na kształtowanie współczesnej aksjologicznej wizji i koncepcji wychowania fizycznego, oczywiście głównie w polskich szkołach.

Spis literatury obejmuje 121 pozycji, w tym 29 w języku angielskim i 92 w języku polskim. Wykaz ten zarówno ilościowo, jak i jakościowo jest zadowalający i trafny. Przy przygotowaniu pracy do publikacji warto zastanowić się nad uzupełnieniem wykazu literatury oraz cytowania o wybitnych autorów z Europy Środkowo-Wschodniej i Wschodniej (np. ze Słowacji, Czeskiej Republiki, Ukrainy, Litwy, Węgier etc.).

W aneksie zamieszczono wzory kwestionariuszy ankiet oraz tabele, które uzupełniają w sposób istotny informacje i wyniki badań zawarte w treści rozprawy habilitacyjnej.

Podsumowanie i konkluzja. Podsumowując stwierdzam, iż przedłożona do recenzji praca habilitacyjna dr. Cezarego Kuśnierza spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom naukowym na stopień naukowy doktora habilitowanego (docenta – specjalność *humanistyka sportowa*). Wnioskuje do Filozofickiej Fakulty Uniwersytetu Mateja Bela v Banskej Bystrici o nadanie dr. Cezaremu Kuśnierzowi stopnia naukowego doktora habilitowanego (docenta) w dziedzinie *humanistyka sportowa*.

prof. nadzw. dr hab. Radosław Muszkieta
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Wydział Kultury Fizycznej, Zdrowia i Turystyki
Instytut Kultury Fizycznej
85-092 Bydgoszcz, ul. Sportowa 2
Polska